

35. Sezai Karakoç'un şiirlerinde Hz. Muhammed algısı**Hamdullah OKAY¹****Muhammed Felat AKTAN²**

APA: Okay, H.; Aktan, M. F. (2021). Sezai Karakoç'un şiirlerinde Hz. Muhammed algısı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 544-557. DOI: 10.29000/rumelide.949486.

Öz

Kur'an-ı Kerim'de âlemlere rahmet olarak gönderildiği söylenen Hz. Muhammed, gerek klasik Türk edebiyatında gerekse de modern Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Klasik edebiyatta Hz. Peygamber'i konu edinen nazım türlerine fazlaca yer verilmiştir. Kur'an-ı Kerim'den sonra İslam tarihinin temel kaynağı sayılan hadis ve onun ifade edeni olan peygambere duyulan ilgi, Cumhuriyet sonrası modernleşme temayülü gösteren yeni Türk edebiyatı döneminde de artarak devam eder. Necip Fazıl Kısakürek, Arif Nihat Asya, Asaf Halet Çelebi, Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu gibi şairler Türk şiirinde Hz. Peygamber ile ilgili oluşturulan imgede büyük pay sahibidirlere. Mezkûr şairler arasında Sezai Karakoç, şiirlerinde Kur'an-ı Kerim'de isimleri zikredilen peygamberlerden özellikle de bütün âlemlerin övünç kaynağı Hz. Muhammed'den sıklıkla bahseder. Sezai Karakoç şiirlerinde Hz. Muhammed'in kutlu doğumunu, doğumundan önce ve sonra gerçekleşen mucizeleri, yeni bir medeniyetin inşasındaki rolünü, yaşadığı zorlukları, verdiği evrensel mesajları gözler önüne sererek sömürgeci güçler tarafından istila edilen İslam coğrafyasının uyanışını sağlamak istemektedir. Şair, Hz. Peygamber'in vefatından sonra Mehdi'nin ordusuyla yeryüzüne gelip diriliş ve derleniş düşüncesine hayatiyet kazandıracağına inanır. Şairin gelecekle ilgili bu muştusunda Hz. Peygamber'in dünyayı algılayış biçiminin, yaşama bakışının özetle ilkelerinin asrın ruhuna sirayet edeceğine dair inancı önemli rol oynar. İnsanoğlunun yaşadığı varoluşsal sorunların vahyin telkin ve teskin edici iksiriyle giderileceğini savlayan Karakoç'un peygamber tasavvuru bu makalenin konusunu oluşturmaktadır. Şairin sonradan "Gün Doğmadan" başlığı altında bir araya getirilen dokuz şiir kitabı taranarak kaleme alınan bu makalede amaç, Sezai Karakoç'un şiirlerindeki Hz. Muhammed algısını ve telakkisini ortaya çıkarmaktır.

Anahtar kelimeler: Sezai Karakoç, Hz. Muhammed, İslam, peygamber algısı, şiir

The perception of precious Mohammed in Sezai Karakoç's poems**Abstract**

Precious Mohammed has a different place in both classical Turkish literature and modern Turkish literature. In classical literature, Precious The types of verse that deal with the Prophet have been given a lot of space. The interest in the prophet of Islam, which is regarded as the secondary source of Islamic history after the Holy Qur'an, continues to increase in the post-Republic period of Turkish literature, which has a tendency towards modernization. Poets such as Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Halet Çelebi, Sezai Karakoç and Cahit Zarifoğlu in Turkish poetry. They have a large share in the image created about the prophet. Among the aforementioned poets, Sezai

¹ Dr., MEB (Elazığ, Türkiye), hamdullah1293@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2313-3864 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 04.05.2021-kabul tarihi: 20.06.2021; DOI: 10.29000/rumelide.949486]

² Dr. Arş. Gör., Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Diyarbakır, Türkiye), muardaf@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6052-969X

Karakoç, the prophets whose names are mentioned in the Quran in his poems, especially Precious He often talks about Mohammed. In Sezai Karakoç's poems, Precious The holy birth of Muhammad, the miracles that took place before and after the birth of the prophet, in the construction of a new civilization, Precious The role of the Prophet, the difficulties he experienced and the universal messages he gave draw attention. The poet, Precious He believes that after the death of the Prophet, the Mahdi will come to earth with his army and resurrect the idea of fertility and togetherness. Precious The belief that the principles of the Prophet's perception of the world, his view of life in summary will infect the spirit of the century plays an important role. The subject of this article is Karakoç's vision of a prophet, who argued that the existential problems of humankind will be solved by the suggestion and soothing elixir of revelation. The aim of this article, which was written by scanning nine poetry books of the poet, which was later brought together under the title "Before Sunrise", is to reveal the perception and understanding of the Prophet Muhammad in Sezai Karakoç's poems.

Keywords: Sezai Karakoç, Prophet Muhammad, Islam, perception of the prophet, poetry

Giriş

Türk edebiyatında Hz. Muhammed algısı, hemen hemen bütün edebî türlerde mevzubahis edilmiş, başta Divan şairleri olmak birçok yazarın ve şairin eserlerine yansımıştır. Bu sebepten Hz. peygamber ile ilgili şiirlerin nitelik ve nicelik açısından fazlalığı dikkat çekmektedir. *Bu şiirlerin temelinde sevgi, bağlılık ve hayranlık vardır. Hz. Peygamber'e duyulan sevgi, şairi varlığın merkezine onun manevi şahsiyetini koyarak âlemi anlama ve hayatı anlamlandırma çabasına sevk etmiştir* (Kemikli, 2018: 141).

Klasik Türk edebiyatında divanların kahir ekseriyetinde tevhit ve münacattan sonra naatlara yer verilmiştir. Çoğunlukla Hz. Muhammed'in niteliklerinin övüldüğü bir kaside türü olan naatlar, peygambere duyulan sevginin derinliğini ortaya koymaları açısından önemlidir (Yeniterzi, 2002). Şairlerce asırlardan beri işlenen peygamber sevgisi, modern Türk şiirinde de büyük ilgi görmüş ve bu tema etrafında pek çok şiir yazılmıştır. Bu dönemde Hz. Peygamber sevgisi, farklı bir nitelik kazanarak şairler tarafından şiirlere konu edilmiştir. Her şeyin metalaştırıldığı bu devirde Hz. Muhammed, pusulasını yitiren modern insanın sadece maddi değil manevi yönden de yegâne yol göstericisi olarak çizilmiştir. Başta Sezai Karakoç olmak üzere Mehmet Akif Ersoy, Arif Nihat Asya, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Halet Çelebi ve Cahit Zarifoğlu modern Türk şiirinde Hz. Peygamber imgesinin oluşumunda önemli rol oynayan şairlerdir.

Sezai Karakoç pek çok edebiyat araştırmacısı tarafından İkinci Yeni grubu içinde değerlendirilse de gelenekle ilişkisi bağlamında bu şiir topluluğunun diğer fertleri olan Ece Ayhan, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Ülkü Tamer ve Edip Cansever'den ayrılır³. Beşir Ayvazoğlu, geleneğe adım atırma çabası içinde olan ve "*metafizik gerilimli şiir*" (Daşcıoğlu, 2012 :131) anlayışıyla kendine özgü bir şiir anlayışı geliştiren Sezai Karakoç'un kendisini Mehmet Akif, Yahya Kemal ve Necip Fazıl'ın bulunduğu bir

³ Alaattin Karaca, Sezai Karakoç'un söylem ve biçim bakımından İkinci Yeni'nin öncü isimlerinden olduğunu, ancak dünya görüşü ve şiirlerinin beslendiği kaynaklar açısından bu şiir topluluğundan ayrıldığını belirtir (2010:115). Karakoç'la ilgili ayrıntılı bir eser kaleme alan Turan Karataş da S.Karakoç'un her ne kadar İkinci Yeni'nin yayın organı olan Pazar Postası'nda yazsa da bu gazetenin yazı ailesinden biri olmadığını söyler (1998:69). Ramazan Korkmaz ve Tarık Özcan, İslamcı kimliğiyle İkinci Yeni'nin Marksist kanadından ayrılan Sezai Karakoç'un anlatım teknikleri bakımından bu grubun içinde yer aldığını belirtirler (2009:286). Yılmaz Taşcıoğlu da Sezai Karakoç'un isminin İkinci Yeni'yle anılması gerektiğini, ancak şairin dünya görüşü, şiirlerinin özü ve tematik yönü bakımından grubun diğer üyelerinden ayrıldığını da göz önünde bulundurmak gerektiğini ileri sürer. (2012:131).

çizgiye koyma eğiliminde bulunduğunu, Ebubekir Eroğlu ise yeni şiirin eski şiire doğru uzama çizgisinde olduğunu belirtir (Ayvazoğlu, 1997: 205). İkinci Yeni şairleri arasında anlaşılmayı önceleyen ve “şiiirleriyle insana ve topluma evrensel bir mesaj iletmek isteyen” (Karaca, 2010:348) şair, Sezai Karakoç’tur. O, modern Türk şiirinde gelenekle ilişkisini koparmayan şairlerin başında gelmektedir. Karakoç, modern bir şair olmasına rağmen içinde yaşadığı toplumun kültürel birikiminden ve değerlerinden olabildiğince faydalanır. Klasik Türk şiirinin beslendiği kaynaklara yönelmesi ve bu şiir geleneğinin imge dünyasından kimi zaman beslenmesinin yanında modern şiirin biçimsel niteliklerine uygun yapıtlar vermesi Sezai Karakoç’u “*güncel, aktüel, çağa ait olanla barışık*” (Baş, 2011: 12) bir şair konumuna getirir.

“Mona Roza” şairi, fildişi kulesine çekilip topluma üstten bakmaz, bilakis minbere çıkıp cemaati uyaran bir hatip edasıyla asrını uyarmayı kendisine görev bilir. Karakoç, “*bu çağın insanı olarak bu çağın insanına şiirler yazmaktadır*” (Baş, 2011: 12). Çağın İslam dininin emirleri doğrultusunda bilinçlendirmek isteyen şair, İslam medeniyetinin asıl kaynaklarına yönelmek suretiyle şiirlerinde “anekdotik ve romantik unsurlara” (Ayvazoğlu, 1997:205) geniş yer verir. Romantiklerde olduğu gibi tarihe ve geçmişte yaşamış tarihi şahsiyetlere ilgi duyan Karakoç, tüm insanların örnek almasını istediği Hz. Muhammed’in yaşamını gelenekçi şiir anlayışıyla örtüşecek düzeyde şiirlerinde titizlikle işler. Hatemül-Enbiya Hz. Muhammed, İslam coğrafyasında pek çok şair tarafından övülen, kendisinden medet umulan ve yaşamı örnek alınan mümtaz bir şahsiyet olarak çizilmiştir. Klasik edebiyatımızda naat, mevlid, siyer, şemal gibi pek çok nazım türünün odak noktasında tüm insanlara müjdeci olarak gönderilen Hz. Peygamber yer almaktadır. İslam coğrafyasında peygambere duyulan sevgi o denli fazladır ki Divan şairleri, Sezai Karakoç’un “Gelin gülle başlayalım şiire atalara uyarak” (s.425) dizesinde dile getirdiği hakikate uygun olarak divanlarının giriş bölümlerinde peygamberden övgüyle söz eden naatlar yazdıkları gibi sadece naatlardan oluşan mecmualar⁴ tertip etmişlerdir.

Sezai Karakoç’un şiirlerinde önceki peygamberlerin Hz.Muhammed’e dair müjdelerini, onun doğumundan önce ve sonra gerçekleşen mucizeleri, muştucu yönünü, peygamberlik vazifesini yüklediği andan başlamak üzere yaşamı boyunca yaşadığı kimi zorlukları ve Veda Hutbesi’ndeki kimi mesajları görmek mümkündür. Karakoç; peygamberin dış görünüşü, gündelik yaşamı, evlilikleri ve aile hayatı ile ilgili ayrıntılarla ilgilenmez. Peygamberin yaşantısı tarihi boyutuyla değil, geleceği aydınlatan bir projektör işleviyle kullanılır. Onun şiirlerinde, İslam peygamberine dair belirginleştirmek istediği temel esas, asırlardır devam edegelen İslam medeniyetinin kurucu ismi olmasıdır. Başka bir deyişle Sezai Karakoç, “Hz. Muhammed’i sadece İslam dininin kurucusu, peygamberi olarak değil, bunlarla beraber sınırları belli bir dünya görüşünün, hayat nizamının, bunlara bağlı bir toplumun ve bu toplumla şekillenen bir medeniyetin kurucusu olarak”(Koçak,2016: 209) görür. Modern dönemde islamî edebiyatın inşasında önemli bir etkiye sahip olan Necip Fazıl’ın “Büyük Doğu Projesi”nin kılavuzu da Sezai Karakoç’un diriliş düşüncesiyle imar etmeye çalıştığı “Fecir Devleti”nin yol göstereni de Hz. Muhammed’dir. Sezai Karakoç, hem uyarıcı hem de müjdeleyici olan Allah Resulü’nün getirdiği hak dinle ve hayatın bu dine uygun doğrulukta yaşanmasıyla İslam âleminin üzerindeki ölü toprağını atacağına inanır. Bu durumda kurtuluşun gelenekle kurulacak olan güçlü bir bağ ile mümkün olacağını ifade eder. Şair geleneği “ilk insan ve peygamberden başlayarak son peygambere kadar uzanan semavî din çizgisi” (Andı, 2012: 111) olarak görür. Sezai Karakoç, “vahyin ruha ve hayata karışması” (Karakoç, 2017: 420) gerektiğini savunur. Şair, günümüz toplumunda önemli bir etki alanına sahip olan deist anlayışın aksine Hz. Peygamber’in ve onun

⁴ Naatların toplandığı eserlere “mecnûa-i nuût” denilmektedir. Bu mecmualar 16, 17 ve kısmen 18. yüzyıl şairlerinin naatlarından oluşturulmuştur (Yeniterzi, 2006:436).

getirdiği ilahî mesajın yaşamın her alanına sirayet etmesi gerektiğini “Küçük Na’t”⁵ başlıklı şiirinde şöyle ifade eder:

“Göz seni görmeli ağız seni söylemeli
Hafıza seni anmak ödevinde mi?
Bütün deniz kıyılarında seni beklemeli
Sen eskimoların ısınması sevgililer mahşeri.” (s.119)

Şairlere “İslam uygarlığının ve sanatının ‘diriltmesi’ gibi evrensel ve toplumsal bir işlev” (Karaca, 2010:374) yükleyen Sezai Karakoç, tüm peygamberlerin kâinat ağacının çekirdeği ve en seçkin meyvesi olan Hz. Muhammed’in öncülleri olduğuna inanır. Ona göre İslam önceki tüm dinlerden, İslam peygamberi de kendisinden önceki peygamberlerden daha üstündür. Şair Karakoç, “hakikat uygarlığının merkezine Hz. Peygamber’i yerleştirir. Diğer peygamberlerin Hakikat medeniyetine katkıları da aslında Hz. Peygamber’den izler taşır. Çünkü yaratılış hakikatinin özü Hz. Muhammed’dir. Diğer peygamberler kurdukları ve o zamana kadar getirdikleri bütün medeniyetlerde sadece onun özünü duyurmaya çalışmışlardır. Karakoç, medeniyete yahut insanlığa dair pek çok kavramı Hz. Muhammed ile izaha çalışır. Bütün güzellikler ondan yayılmış gibidir yazarın satırlarına (Koçakoğlu, 2015: 160). Yüce Allah, Fetih sûresinin 28. ayetinde “Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, Peygamberini hidayet ve hak din ile gönderen O’dur. Şahit olarak Allah yeter.” demektedir. Bu ayetin emri çerçevesinde meseleye bakan Karakoç, Hz. Muhammed’in diğer peygamberlerden üstün oluşunu “Hızır’a Kırk Saat”in 8. bölümünde şu şekilde açıklar:

“Benim kitabım bu kadardır
Yazıtım kısadır
Anıtım yoktur
Bahar senin öncün
Güz benim artçım
Yaz İsa’nın

Kış Yahya’nın
Bahar yaz güz kış
Ben sen İsa ve Yahya
Bir güllü yetiştirmek için
Yaratılmışız
Şükür Tanrıya” (185-186)

Sezai Karakoç aynı şiirin 32. bölümünde Allah Resulü ’nün sadece insanların ve cinlerin önderi olmadığını aynı zamanda meleklerin ve peygamberlerin de önderi olduğunu açıkça belirtir:

“Cami’nin önünde arkasında
Melekler vardı gümüş defterli
Gümüş kalemler
Peygamber imamdı

⁵ Şiir alıntıları Sezai Karakoç’un Gün Doğmadan adlı kitabının bu baskısından yapılacaktır: Sezai Karakoç, Gün Doğmadan, Diriliş Yayınları, İstanbul Aralık 2015.

Kıldılar namaz

Melekler ve peygamberlerle” (s.262)

Bilindiği üzere Karakoç’un şiirlerinde “gül”, Hz. Muhammed’le özdeşleştirilen bir imgedir⁶. Dolayısıyla önceki peygamberlerin geliş amacı “gül” imgesiyle ifade edilen İslam peygamberini muştulamaktır. Aynı şiirin 39. bölümünde “Mona Roza” şairi, Hz. Muhammed’i tüm peygamberlerin ana vasıflarını kendinde toplayan bir şahsiyet olarak görür:

“Kendinde özetleyen bütün peygamberleri

Son Peygamber’in kendisi sanki.” (s.292)

Sezai Karakoç, tüm peygamberlerin gönderiliş amacını “Gül Muştusu”nun XIII. bölümünde de dile getirir. Ona göre tüm peygamberlerin ortak amacı ilk peygamber Hz. Adem’den son peygamber Hz.Muhammed’e kadar bir meşale gibi elden ele devredilen tevhit mefkûresinin yüceltilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır:

“Sen beni gönderdin

Gülün muştusunu vermek için

İsa’nın doğumunu yaz gibi

Yahya’nın sesini kış gibi

Zekeriya’nın ürpertisini

İnsanlara

Bir bahar aşısı gibi

Taşımak için

Gülün muştusunu vermek için

Sen beni gönderdin

Kur’an meşalesini

Dikmek için karanlık dağlara

Işık saçmak için dört yana” (s.398).

Bu dizeler Âl-i İmrân suresinin 19. ayetinde ifade edilen Allah katında tek dinin İslam olduğu gerçeğiyle mutabıktır. Bu durumda Karakoç’un önceki semavî dinlerin de İslam olarak anılması gerektiği yönündeki görüşe katıldığı söylenebilir.

“Hızır Kırk Saat” şairi, yaşamı ayrıntılı şekilde ve nesnel vesikalar ışığında takip edilebilen İslam peygamberinin mucizelerini (Şakku’l-Kamer, Miraç gibi), çektiği çileleri (hicret, kendisine büyü yapılması vb.), doğumunu ve gelecek kuşaklarca model alınması gerektiğini abartıya kaçmadan gayet ölçülü bir biçimde işler.

Bilindiği üzere peygamberler, Allah tarafından nebi olarak görevlendirildiklerini ispat etmek veya gönderildikleri kavimlere doğru yolu göstermek için mucize⁷ göstermek zorunda kalmışlardır.

⁶ Karakoç “Çocukluğumuz” şiirinin “Annem bana gülü şöyle öğretti/ Gül, O’nun, O sonsuz iyilik güneşinin teriydi.” (s.97) dizelerinde ve “Gül Muştusu”nun VII. şiirinde yer alan “Gül peygamber muştusu peygamber sesi” dizesinde geleneksel anlayışa koşut biçimde “gül” imgesiyle İslam peygamberini özdeşleştirir.

⁷ Mucize sözcüğünün terim anlamı “Dini Terimler Sözlüğü”nde şöyle açıklanmaktadır: “1. İnsanın benzerini yapmaktan aciz kaldığı, alışlagelmiş şeylere aykırı olan, olağanüstü işler.2.Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla gösterdikleri olağanüstü olaylar. Mucize göstermek Allah’ın iznine bağlı olarak

Karakoç, peygamberimizin “Şakku'l-Kamer⁸” ile “Miraç” mucizesini şiirlerinde yoğun biçimde işler. Sezai Karakoç'un, Hz. Muhammed'in mucizelerini sıklıkla işlemesinin başka bir deyişle geçmiş şimdiye taşınmasının temel gayesi modern bireylerin geçmişte gerçekleşen bu olağanüstü olaylardan ibret almalarını veya ders çıkarmalarını sağlamaktır.

Sezai Karakoç'un şiirlerinde “eski şiirimizin en önemli hayat damarı olan edebi sanatlar sanki yeniden dirilmeye başlar” (Karataş, 1998: 255). Karakoç telmih sanatını çağrışım gücü yüksek kelimeler aracılığıyla sıklıkla ve etkili biçimde kullanır. Şairin bu yönüyle peygamberimizin pek çok mucizesine atıfta bulunduğu görülür. Şairin en çok telmihte bulunduğu peygamber mucizesi, ayın ikiye bölünmesi hadisesidir. Karakoç'un ayın ikiye bölünmesi mucizesine telmihte bulunduğu kimi dizeleri şunlardır:

“İkiye bölünerek ceylan doğuran aya.” (Kış Anıtı, s.160)

“Ayn bölünmesinden ürperen

Ay bölününce üşüşecek o gök erlerinden” (Fırtına, s.168)

“Ey ulular sizin bana öğretmediğinizi

Ben yarılmış aydedeye öğrettim.” (Hızırla Kırk Saat, s.179)

“Babasız kalan çocuklar için

Ay bölün

Koyundan ayrılmış kuzular için

Baharda

Tanrı aşkına bölün” (Hızırla Kırk Saat, s.251)

“Hurmamız ve serabımızdır

Ayla birlik bölünen

Yüreklirimizde” (Taha'nın Kitabı, s.301)

Karakoç'un çoğu şiirine sızan geçmişe özlem duygusu “geçmişle hal arasında kalan, değişen veya kaybolan kıymetleri, nostaljik bir anıyla tespit etme” (Korkmaz, 2014:175) amacından uzaktır. Geçmiş zamanı, nostalji duygusundan tamamen uzak bir anlayışla, canlı sahneler şeklinde günümüze aktarmayı yeğleyen Karakoç, Hz. Peygamber'in mucizelerini gündeme getirerek bu konudaki duyarlılığını göstermek, Asr-ı Saadet dönemindeki coşkuyu maddenin tasallutu altında boğulmaya yüz tutan günümüz insanlarına duyurmak ve en önemlisi de İslam âleminin kuruyan şehirlerini Asr-ı Saadet toplumunun kodlarına göre dizayn edip yeniden dirilişi sağlamak ister:

“Kuruyan şehirler vardır

Hızır

Ay bölünüşünden dökülen

Tüveyçler taşır onlara

Ve o kentler

Bir akşam

peygamberler tarafından gerçekleştirilir. Mucizelerin iki yönü vardır:1.Mucize bir yönüyle inkârcılara meydan okumaktır. 2. Peygamberlere inanmayanları âciz ve çaresiz bırakmaktır.”(Serinsu, 2009:242)

⁸ Şairin ayın bölünmesi mucizesini sıklıkla dolaşıma sokmasını iman ile küfür arasındaki ince çizgiyi anımsatma gayesiyle de açıklamak mümkündür. Şöyle ki Hz. Muhammed kendisinden mucize isteyen Mekke'nin ileri gelenlerine ayı bir parmak işaretleriyle ikiye bölmüş, ancak Mekke'li müşrikler küfürde inat ettiklerinden bu mucizeye sihir demişlerdir.

Gençleşirler” (Hızırla Kırk Saat, s.254)

Şairin ayın bölünmesi mucizesini detaylı biçimde işlediği “Hızırla Kırk Saat”ın 31. bölümünde “Bize ayı böl dediler / Ayı böl parçala bizi inandır dediler”(s.248) dizeleri nakarat biçiminde tekrarlanır. Bu dizelerde Mekkelilerin peygamberimizden mucize istemeleri üzerine kendisinin parmağıyla işaret edip ayı ikiye bölmesi hadisesine telmihte bulunulmuştur. Söz konusu dizelerden de anlaşılacağı üzere mucizenin gösteriliş amacı Mekkelilerin Hz. Muhammed’den peygamber olduğuna dair kanıt istemeleridir. Mekkeliler müşrikler küfürdeki inatlarından ötürü her ne kadar sihir deyip inkâr etmiş olsalar da mucizenin gösterildiği anda Minâ’da peygamberin yanında bulunan ashabının da ayın ikiye bölünmesine tanıklık etmiş olmalarından ötürü motivasyonlarının yükseldiğini belirtmek gerekir. Tıpkı bunun gibi Sezai Karakoç da o dönem Müslümanlarının moralini yükselten bu mucizeyi günümüzde zikrederek yılgınlık içinde bulunan İslam coğrafyasına tek bir işaretiyle ayı ikiye bölen ve tüm kâinatın kendisine muti birer nefer olduğu bir peygamberin ümmeti olduklarını anımsatmayı amaçladığı söylenebilir.

Sezai Karakoç “Bir tek kelimesine dünyanın denk gelemeyeceği Kur’an-ı Kerim’i bir ilahi çağlayan halinde insanlığın ruhuna boşaltan”(Karakoç, 2017: 417) Hz. Muhammed’in vahyin ışığıyla insanoğlunun var oluş problemlerine kesin çözümler getirdiğine inanır. Şairin peygambere seslenerek ondan medet umduğu şu dizeler, vahyin “Doğu”nun, hatta “Batı”nın ve bütün insanlığın derdine merhem” (Karakoç, 2017:310) olabileceği iddiasını taşır:

“Kalk ey
Örtülere bürünmüş peygamber
Bu sıtmayla iyi edeceksin
Tifoları vebaları
İnsanlığı kâğıt kâğıt
Buruşturan cüzzamı
Çan sarasını
Havra harmanını
Göğüyle gönenen Harran’ı
Çile çömleği İskenderiye’yi
Sen dirilteceksin
Atlarına okyanuslarda su vereceksin
Sen vereceksin bengisularını
Son susayışlarında şehitlerin
Geri vereceksin
Antik dönemlerde çalınmış hakkını mermerin
İsa’nın Musa’nın İbrahim’in
Safa ve Merve’nin
Hacer-i Esved’in
Cennetlerden çağlayan
Nil’in Fırat’ın Dicle’nin
Sen arıtacaksın” (Hızırla Kırk Saat, s.276)

Karakoç'a göre insanlığın yaşadığı bu trajediyi, Miraç mucizesi sonrası peygamberin Allah katından getirdiği namaz ve cennet muştusunu bitirecektir. Kendini koca kâinata başıboş sanan insanoğluna kâinatın halifesi olduğunu fısıldayan Kur'an-ı Kerim, ebediyet fikriyle insanoğlunu teselli eder. Karakoç'un Miraç mucizesini sıklıkla anımsatmasında bu teselli edici hediyelerin Miraç ile birlikte gönderilmesi etkili olmuştur:

“Haber verin insanlara
Sabah olur olmaz
Horoşlar artık bundan sonra
Başka türlü tsnler
Ve dağıtın dostlara
Gök armağanı
Namazı
Beş kere
Günlük bir miraç gibi.” (Hızırla Kırk Saat, s.265)

Hz. Muhammed'in doğumuyla birlikte dünyanın farklı bölgelerinden medâr-ı ibret bilgiler gelmeye başlar. Mekke'deki putların baş aşağı düşmesi, gökyüzünde peş peşe yıldız kaymalarına tanıklık edilmesi, Kisra Sarayı'ndaki on dört sütünün yıkılması, Mecsilerin binlerce yıldan beri yanan ateşinin snmesi, müşriklerin kutsal olarak atfettikleri Sâve glnn kuruması, Semâve Vadisi'nin sularla taşması bu olağanıst hadiselerden bazılarıdır. Hz. Peygamber'in doğumuyla birlikte gerçekteştiği nakledilen bu olayları şair Karakoç Şiirlerinde her fırsatta anımsatmaktan geri kalmamıştır:

“Stnlar ckse ne dersiniz
Save gl kurusa
Ne dersiniz
Sönmez ateş snse
Geyikler durulsa Yezbl dağında
Cln davulu calınsa calınsa
Kabile süt kabileleri duygularında
Dağlar ağarsa
Başaklar sararsa
Ne dersiniz” (Hızırla Kırk Saat, s.266)

Sezai Karakoç “*bir medeniyet algısı olarak peygamberleri ele alırken bütün eserlerinde en fazla üzerinde durduğu isim son peygamber Hz. Muhammed'dir. O, Muhammed Aleyhisselam'ın doğumunu kutlu bir haber olarak önce Őiirinden duyurur medeniyetlere.*” (Koçakoğlu, 2015: 160). şair, mezkr Şiirin devamında peygamberin kutlu doğumuyla birlikte yaşadığı mutluluğu şu dizelerle ifade eder:

“Bu gece doğdu
Sabaha vardılar
Mekke'de
Kck bir evde
(...)

Ey kutlu anne günaydın
 Ey doğan çocuk günaydın
 Kabaran deniz
 Günaydın
 Koşan muştı kölesi günaydın
 Günaydın bütün insanlar
 Günaydın yeryüzünün yüz akı Müslümanlar
 Günaydın
 Kur'an Cebrail
 Günaydın
 Sûr İsrâfil" (Hızırla Kırk Saat, s.266-269)

Yukarıda alıntılanan dizelerde “*bir vecd halinin büyüğü havası ve coşkun dilini fark etmemek imkânsızdır. Hatta bu kısmı incelerken insan klasik edebiyatımızdaki ‘Levlâke (Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım)’ anlayışının izdüşümleriyle baş başa olduğu hissine kapılmaktadır.*” (Baş, 2015: 244). Şiirde geçen “Günaydın yeryüzünün yüz akı Müslümanlar” dizesi “Levlâke” hadisinin çağdaş bir yorumu gibi okunabilir. Burada ilahî hitaba nail olan Peygamber’in şahsında tüm Müslümanların kastedildiği söylenebilir.

Sezai Karakoç gerek düzyazılarında gerekse şiirlerinde Batı medeniyetiyle hesaplaşmayı temel sorun haline getirir. Karakoç’a göre Batı medeniyetinin temelini oluşturan Hristiyanlık, Batı’da umudunu yitirdiğinden ancak Hz. Peygamber’e biat ettiklerinde, İslam’ın prensiplerini benimsediklerinde kurtuluşa erecektir. Kays ile Leylâ arasındaki efsanevî aşkın çağdaş bir yorumu olarak değerlendirilmesi mümkün olan Leylâ ile Mecnun şiirinde “Mecnun ile Rahip” başlıklı bölüm, rahibin şahsında son peygamberi bekleyen Hristiyanlık dünyasının anlamsız bekleyişini gözler önüne sermektedir:

“Bir gün de bir dağ ıssızlığında
 Hurma dallarından bir manastırda
 Bir rahibe rastladı Mecnun
 Sordu: Neyi bekliyorsun
 Yol geçmez kervan geçmez burada
 Rahip dedi: Bekliyorum, bir gün
 Buradan geçecek olanı
 Bekliyorum dedi rahip
 Burdan
 Başında bir bulut
 Geçecek olanı
 (...)
 Parmağıyla ayı
 İkiye bölecek olanı
 Göklere yükselip
 Cenneti cehennemi bilip

Dönecek olanı” (Leyla ile Mecnun, 587)

Son peygamberin gelişine dair tüm işaretlerin bir bir çıktığını belirten rahibin, son peygamberi ıssız ve sapa bir manastırda beklemesi söz konusu manasız bekleyişi göstermektedir. Rahip; son peygamberin başında bulut olacağını, parmağıyla ayı ikiye böleceğini, göğe yükseleceğini, cennet ve cehennemi bileceğini, insanlığa yeniden diriliş muştusunu vereceğini ve putları devirip insanları Tanrı'ya erdireceğini belirtir. Tüm bu hasletlerin Hz. Muhammed'in şahsında ortaya çıkmasından ötürü Hristiyanlık dünyasının gururdan ve inattan kaynaklanan hiçbir anlam ifade etmeyen bekleyişi bitirip İslam dininin prensiplerine sımsıkı sarılması gerektiğini Karakoç bu tespitler ile savunur. Şaire göre “*Ne Nietzsche'nin çılgınlık nöbetleri / Ne Freud'un cinsiyet kitabeleri / Ne Marx'ın öğ ve kin sahifeleri*” (Karakoç, 2017: 323) ne de teslisçi enkarnasyon öğretisinin zâhirde saplantılı, yanılığlı tefekkür ve doktrinleri Batı dünyasını tatmin edecektir:

“Hâlbuki Papalığı tek kurtaracak olan, yeni bir reforma gidip, İslam'ın prensibini benimsemektir. Artık, dünya yüzünde ne gerçek anlamda, ne de sembolik anlamda Hazreti İsa'nın Allah'ın oğlu olduğuna inanacak kimse kalmıştır. Gerçek ise, “Muhammedî'dir, İslam inancındandır ve o da, Allah'ın insana baba ve oğuldan daha yakın olduğudur. Avrupa'nın şiddetle muhtaç olduğu bir din reformu, Batı'ya kaçınılmaz bir şekilde İslam'a götürecektir.” (Karakoç, 2017:493).

Sezai Karakoç, Cebrail'in (a.s.) Hira mağarasında Hz. Peygamber'e getirdiği ilk emri sıklıkla yineler. Şairin Peygamber'e inen ilk vahiyden bahsetmesi İslam dininin ilme ve bilime verdiği önemi gözler önüne serme amacı taşır. Nitekim Kur'an-ı Kerim “Peygamber'e ve onun şahsında tüm Müslümanlara okumayı emretmiş, onları kalemle yazmaya ve ilimde gelişip yetkinleşmeye teşvik etmiştir.” (Özbalıkcı, 2018:45). “Oku” emrini alan Müslümanlar kısa süre içinde tüm dünyaya ilimde ve bilimde öncülük etmeye başlamışlardır. Ne yazık ki Batı medeniyeti karşısındaki bu üstünlük, İslam dünyasının hem dini hem de pozitif ilimlerden uzaklaşmasıyla yitirilmiştir. Sezai Karakoç yitirilen üstünlüğü, kutsal kitabın Müslümanlar tarafından okunmamasına ve ilahi mesajın anlaşılmasına bağlamaktadır:

“Bu çok sağlam surlu şehirden de geçtim
Beni yalnız yarasalar tanıdı
Az kalsın bir bağ bekçisi beni yakalayacaktı
Adım hırsıza da çıkacaktı
Her evde kutsal kitaplar asıyıldı
Okuyan kimseyi göremedim
Okusa da anlayanı göremedim
Kanunlarını kâğıtlara yazmışlar
Benim anılarım gibi
Taşa kayaya su çizgisine
Gök kıyısına çiçek duvarına değil” (Hızırla Kırk Saat, 175)

Peygamber aşığı Karakoç “*Hz. Peygamber'in bilime önem vermesini, onun bünyesine imânî unsurların yerleştirilmesinin gerekliliğiyle ele alır. Zira imân zayıflarsa, toplum, devlet ve medeniyet de zamanla zayıflar ve çöker. Bundan ötürüdür ki Karakoç'un şiirlerinde Hz. Peygamber İslam'ın öğretilmesi, din bilimlerinin geliştirilmesi ve İslam'ı yaşamaya dikkat edilmesini istemiştir*” (Koçakoğlu, 2015: 164).

Sezai Karakoç “ebedî barış dininin sadık habercisi” (Karakoç, 2017:417) olan Allah Resulü’nün sadece insanlara değil cinlere de müjdeleyici olarak gönderildiğini belirtir. Bu nedenle cinler de Kur’an-ı Kerim’in bencisu pınarından içmek için Hz. Peygamber’in yanına gelip gitmişlerdir. Şair bu durumu şu dizeler vasıtasıyla dile getirir:

“Yok Mekke sokaklarında
Bir çıtırtı sesi
Şimdi vaktidir
Cinlerin dünya uçlarında
Kur’an dinlemesi.” (Hızırla Kırk Saat, s.259)

“İki dünya
Cin ve melek beyi
Şairlerin örtüsüne özendiği
Gölgesiz peygamber” (Hızırla Kırk Saat, s.275)

“Cinlere ve meleklere
Bütün insanlara
Gül aydınlığı
Okunan bir kitap
Bir muştuyum ben.” (Gül Muştusu, s.380)

Leyla ile Mecnun şiirinde geçen “Gün gelecek geleneklerin katılığını O Peygamber kıracaktı.”(s.541) dizesi Hz. Muhammed’in düzen tesis edici yönüne vurgu yapmaktadır. Kızların canlı canlı gömüldüğü bir çağın katı kurallarını bir bir ortadan kaldıran ve getirdiği dinle kadınların ayağının altına cenneti seren İslam peygamberidir. *İslam medeniyetine kendi mantığı içinde bakmak* (Ayvazoğlu, 1997:203) isteyen Sezai Karakoç, hem birey hem de toplum yaşantısında büyük bir dönüşüm gerçekleştiren İslam peygamberinin yaşamını oldukça oylumlu olan şiir külliyatının tamamına serpiştirmiştir. Bir yapbozun parçaları gibi bu dağınık bölümler birleştirildiğinde neredeyse eksiksiz bir siyer kitabı elde etmek mümkündür. Hz. Muhammed’in yaşamı boyunca çektiği sıkıntıları da kadrajına alan Karakoç, mercek altına alarak incelediği İslam peygamberinin portresini eksiksiz biçimde çizmeye çalışmıştır. Hz. Muhammed, Nur dağındaki Hira mağarasında inzivaya çekildiği dönemde peygamberlik muştusunu almış ve bu durum karşısında ciddi bir kaygı yaşamıştır. *Vahiy meleği Cebrail’in Alak suresinin “Yaratan Rabbinin adıyla oku!” emrini de içeren ilk beş ayetini getirdiği ramazan günü Hz. Muhammed büyük bir korkuyla ve aşırı bir heyecanla eve gelip eşi Hatice’den kendisini sınımsız örtmesini istemiştir* (Kahraman, Şakar, 2017:156). Şair Karakoç peygamberin yaşadığı bu sıkıntılı vaziyeti ve onun getirdiği ilahi mesajın maddi-manevi yaralara merhem olduğu gerçeğini şu dizelerle günümüze taşır:

“Çek bizim için de çileyi
Getir bütün yığılara
Gözde ve içteki yaralara
Çelikten onarış olan o ilk kelimeyi
Hira’nın minyatürü

Bile en güçlü bir doktordur bile
Bu sıtma başka sıtma
Ey kadın örtebilirsin örtebildiğın kadar örtüleri
Bu üşütme ne güz ne bahar üşütmeleri.” (Hızırla Kırk Saat, s.275)

Hz. Muhammed kendisine peygamberlik geldikten sonra Mekkeli müşriklerin yoğun baskısıyla karşılaşır. Mekke'nin hem kendisi hem de etrafında kümelenen Müslümanlar için güvenli bir kent olmadığını sezen İslam peygamberine Medine'ye hicret etmesi yönünde ilahî emir gelir. Hicret öncesinde kendisine suikast girişiminde bulunulacağını öğrenen peygamber kendi yatağına Hz. Ali'yi koyar ve Hz. Ebubekir ile birlikte Medine'ye gitmek üzere yola çıkar. Hz. Peygamber evinin müşrikler tarafından çevrildiğini görünce dışarı çıkar ve eliyle yerden biraz toprak alıp onların üstüne atar. Basiretleri kapanan müşrikler peygamberin çıkışını görmezler. Hicret hadisesinin en çok hatırdaki kalan kısmı Sevr mağarasının girişine örülen örümcek ağı ve iki güvercinin girişte yuva yapmasıdır. Müşrikler bu iki görüntüye dayanarak mağarada kimsenin bulunamayacağına kani olarak oradan ayrılırlar. İslam tarihinde önemli bir dönüm noktası olan bu hadisenin Karakoç'un Şiirine yansımaları Şu şekilde olmuştur:

“Âyet âyet sûre sûre yürüdüler
Mekke'den Medine'ye erdiler
Gün oldu Mağaraya girdiler
Örümcek ağını pekiştirdi bir gecede bin yıllık
Güvercin bir kerede bıraktı sıcak yumurta
Yeni doğum yumurtası bir yıllık
İnançsızlar sedefsizler gelip gelip döndüler
Değışimi büyük dönüşümü
Taş içindeki atan bir çift kalbi
Göremediler işitemediler sezemediler.” (Hızırla Kırk Saat, s.282)

Sezai Karakoç peygamberin vefatını ve cenaze merasimini betimlediği Şiirinde peygamberden sonra, ahir zamanda, gelecek olan Mehdi'nin ordusuyla yeryüzüne bereket getireceğine ve birliktelik fikrini yeniden dirilteceğine dair inancını dile getirir. Şairin gelecekle ilgili bu muştusunda, Hz. Peygamber'in dünyayı algılayış biçiminin, yaşama bakışının özetle ilkelerinin asrın ruhuna sirayet edeceğine ilişkin beklenti önemli rol oynar.

Sezai Karakoç Şiirlerinde Hz. Muhammed'i anlatırken “Muhammed, Mustafa, Ahmed, Mehmet, seçilmiş, övülmüş, armağancım, muştucu, gök yolcusu, uluların imamı, kıyamet bildiricisi, gölgesiz peygamber, cin ve melek beyi” gibi isimler ve niteleyici sözler kullanır. Divan Şiirinde ele alındığı üzere Sezai Karakoç'un Şiirlerinde de Hz. Peygamber, 20 Nisan 571'de Arabistan yarımadasında doğmuş ve altmış üç yıl yaşamış bir beşer olmanın ötesinde maddi ve manevi âlemde gidilebilecek en son noktaya erişmiş ve gösterdiği mucizeler ile “Makâm-ı Mahmud”a erişmiş bir şahsiyet olarak çizilir.

Sonuç

Toplumsal belleği diri tutmayı ve saadet asrının kodlarını şimdiye ve geleceğe aktarmayı amaçlar Karakoç. Onun geçmişe yönelişini kuru bir nostalji olarak görmek büyük bir yanılıdır, nitekim Şair geçmişini asrın idrakine uygun bir biçimde yeniden üretme, yeniden inşa etme gayreti içindedir. Onun

peygamberin mucizelerini sıklıkla dile getirmesini bu gayretle açıklamak mümkündür. Şair, Hz. Muhammed'in mucizelerini gündeme taşıyarak hem bu konudaki hassasiyetini göstermek hem de asrısaadetteki temiz ve saf inancın beslediği coşkuyla maddeci bir anlayışın neden olduğu bireysel ve toplumsal yıkımı durdurup yeniden dirilişi sağlamak istemektedir. Karakoç, İslam peygamberini şiirlerinde vitrine çıkararak tahrif edilmek ve unutturulmak istenen saadet asrının aksiyon potansiyelini açığa çıkarmayı ve bu potansiyeli yaşadığı çağa yeniden egemen kılmayı arzuladığını gösterir. O, Hz. Muhammed'i olağanüstü bir şahsiyet olarak görmenin yanında yeni bir medeniyeti oluşturan en önemli güç olarak ifade etmiştir.

Fikir dünyasını "diriliş" düşüncesi ekseninde analiz eden Sezai Karakoç, Hz. Muhammed'in sadece insanlara değil cinlere de peygamber olarak gönderildiğini vurgular. Şairin şiirlerinde, Hz. Peygamber'in Arap yarımadasında gerçekleştirdiği büyük dönüşümle onun düzen tesis edici yönü vurgulanmıştır. Karakoç kendinden önceki şiir geleneğinden farklı olarak peygamberin evlilikleri, gündelik yaşamı, fiziksel görünüşü gibi beşeri hususiyetleri üzerinde durmamıştır. Şair Karakoç, İslam'la şekillenen güzide medeniyete kendi mantığı içinde bakmayı amaçlamış ve peygamberi her yönüyle rol model yaparak insanlığa sunmuştur.

Kaynakça

- Andı, F. (2012). Modern Türk Şiirinde Gelenekten Yararlananlar. Hasan Akay ve Muharrem Dayanç (Ed.). *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri* içinde. (s.102-118). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Ayvazoğlu, B. (1997). *Geleneğin Direnişi*. İstanbul: Ötüken.
- Baş, M.K. (2011). *Sezai Karakoç'un Şiirinde Metafizik Vurgu*, İstanbul: İnsan.
- Baş, M.K. (2015). *Dirilişin Yapıtaşları Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar*, Ankara: Lim.
- Daşcıoğlu, Y. (2012). İkinci Yeni Şiiri. Hasan Akay ve Muharrem Dayanç (Ed.) *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri* içinde. (s.120-137). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kahraman, H.; Şakar M. (2017). "Hz. Peygamber'in İlk Vahyin Akabinde İntiharı Düşünmesi ile İlgili Rivayetlerin Tahlil ve Tenkidi". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 26 (1) , 151-189.
- Karaca, A. (2010). *İkinci Yeni Poetikası*. 2.Baskı. Ankara: Hece.
- Karakoç, S. (2015). *Gün Doğmadan*. 20.Baskı, İstanbul: Diriliş.
- Karakoç, S. (2017). *Sütun, Günlük Yazılar II*. 9.Baskı, İstanbul: Diriliş.
- Karataş, T. (1998). *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*. 1. Baskı.İstanbul: Kaknüs.
- Kemikli, B. (2018). Şiirin Ufku: Hz. Peygamber'i Şiirle Sevmek (K.D), *İnsan ve Toplum*, 8(3), 141-147
- Koçak, M. (2016). "Mehmet Akif Ersoy, Necip Fazıl ve Sezai Karakoç Şiirlerinde Bir Medeniyet Öncüsü Olarak Hz.Muhammed", *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (8) , 203-222
- Koçakoğlu, B, Demir, A. (2015). *Sezai Karakoç'un Peygamber Tasavvuru*, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi , (34) , 123-170 .
- Korkmaz, R. , Özcan, T. (2009). Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri. R. Korkmaz (Ed.). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı* içinde (s.237-340). Ankara: Akçağ.
- Korkmaz, R. (2014). *İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı*. 2.Baskı. Ankara: Akçağ.
- Özbalıkçı, M.R. (2018). "Ümmî Bir Peygambere "Oku" Hitabının Hikmeti". Balıkesir İlahiyat Fakültesi Dergisi. Cilt 4. Sayı 1.
- Serinsu, A. N. (Ed.). (2009). Dini Terimler Sözlüğü. İstanbul: MEB.
- Yazır, E. H. (2014). *Kur'an-ı Kerîm ve Meali*, Konya: Haktan.

Yeniterzi, E. (2002). "Türk Edebiyatında Na'tlara Dair". Türkler C.11. Ankara: Yeni Türkiye, 762-767.

Yeniterzi, E. (2006). "Na't". TDV İslam Ansiklopedisi. C.32. s.436-437.

Yücel, İ. (2013). *Peygamberimizin Hayatı*. Ankara: DİB.

Adres

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com

tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,

phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616